

22.9.2014

Työ- ja elinkeinoministeriö
Maahanmuuttajien kotouttaminen -ryhmä
PL 32
00032 VALTIONEUVOSTO

Kansainvälistä suojelua saavien muutto vastaanottokeskuksista kuntiin sekä ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden vastaanotto ja järjestelmän kehittämistarpeet

SELVITYKSET TOIMENPIDE-EHDOTUKSILLE

Kansainvälistä suojelua saavien muutto vastaanottokeskuksista kuntiin selvityksessä on huomioitu Oulun malli, joka on esitelty sivuilla 29–30. Oulun malli perustuu vastaanottokeskusmuuttomallin saumattomaan yhteistyöhön vastaanottokeskuksen, ELY-keskuksen ja kunnan välillä. Pilottihankkeessa lähtökohdaksi otettiin omaehtoisen muuton tukeminen ja systemaattisen tiedon välittäminen yhteistyökumppaneille. Vastaanottokeskus alkoi tukea asiakasta asunnon hakemisessa ja sen vuokraamisessa. Kaupungin kanssa neuvoteltiin siitä, miten asiakkaan paperit olisi tarkoituksenmukaisinta siirtää vokiin kuntaan ja tiedottaa muutosta ELY-keskukselle. Kaupungin maahanmuuttajapalveluiden ja vastaanottokeskuksen välisiä yhteistyökokouksia pidetään nykyisin lähes kuukausittain ja niissä käydään yksin tulleiden oleskeluluvan saaneiden lasten tilanne läpi ja arvioidaan palvelutarvetta. Neljännesvuosittain pidetään laajennettuja verkostokokouksia, joihin osallistuvat VOK:n ja kaupungin lisäksi ELY-keskus ja TE-toimisto. Kerran vuodessa pidetään laaja alueen verkostopalaveri, jossa käydään läpi edellisvuoden tilannetta, tilastoja ja trendejä.

Erityinen huoli vastaanottokeskuksista kuntiin muuttavista turvapaikanhakijoista kohdistuu posterestante-muuttajiin, joiden vähenemiseen tai kokonaan poistumiseen tulisi pyrkiä. Selvityksessä kehittämisehdotuksina esitetyt: ohjeistus vastaanottorahan ja vuokratakuiden myöntämisestä, säännölliset yhteistyöpalaverit kunnan ja vastaanottokeskuksen kesken sekä eri toimijoiden väliset vuosittaiset valtakunnalliset neuvottelupäivät, ovat Oulun kaupungin näkökulmasta kannatettavia.

Ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden vastaanotto ja järjestelmän kehittämistarpeet -työryhmässä ei valitettavasti ollut mukana Pohjois-Suomen edustusta eikä alueen asiantuntijoita ole kuultu asian tiimoilta. Oulun kaupungin mielestä tämä on selkeä puute.

Kunnan ja valtion välisessä yhteistyössä alaikäisen turvapaikanhakijan saatua kunta-paikan ja siirtyessä kunnan palvelujen piiriin, tulisi nuoren tilanteesta ja jatkosijoitus-paikasta keskustella moniammatillisessa työryhmässä. Työryhmässä tulisi olla edusta-

22.9.2014

jat VOKista, kunnan lastensuojelusta, kunnan kotoutumisesta vastaavista työntekijöistä, esimerkiksi Oulussa maahanmuuttajapalvelut, sekä lapsen edustaja/edunvalvoja. Oulussa ko. kaltainen työryhmä tekee päätöksen, miten nuoren palvelut järjestetään ja kenelle kuuluu siitä vastuu. Kunnan osalta se tarkoittaa, että selvissä lastensuojelutapauksissa vastuu palvelunjärjestämisestä on lastensuojeluviranomaisilla. Niissä tapauksissa, joissa palvelut eivät vaadi lastensuojelullisia toimenpiteitä, mutta asiakkaat huomioiden järjestetään erilaista tukitoimintaa, on vastuu palvelujenjärjestämisestä kotoutumisesta vastaavalla yksiköllä.

Vastaavankaltaisen työryhmän Oulun kaupunki esittää perustettavaksi niille paikkakunnille, joissa alaikäisiä turvapaikanhakijoita vastaanotetaan.

Lastensuojelun tarve tulisi selvittää ryhmäkotiin saavuttaessa. Oulun kaupungin näkökulmasta olisi hyvä, että valtion puolelta olisi vain yksi vastuutaho, joka vastaisi sekä ryhmä- ja perheryhmäkodeista.

Mahdollisia yksityismajoituksia mietittäessä, tulisi olosuhdeselvitykset tehdä aina kunnan lastensuojelun kautta ja perheiden pitäisi olla valmennettuja ja koulutettuja. Sijoituspäätöstä ei tule tehdä, mikäli nämä molemmat asiat puuttuvat. Oulun kaupunki näkee tärkeänä, että lapsen edustajien tehtävät, vastuut ja koulutus on nostettu esiin niin, että tehtävät voidaan standardisoida ja yhtenäistää. Näiden lisäksi esitetään, että edustajien valintaan määritetään tarkemmat kriteerit.

Oulun kaupunki esittää edustajien tehtäviin aktiivisempaa roolia myös sen jälkeen, kun nuori on sijoitettu kuntaan. Jälkihuollon osalta päätökset toimivat tällä hetkellä lastensuojelulain mukaisesti. Tulevaisuudessa tarvitaan selkeää linjausta, saako jälkihuollon kaltaista, korvauksellista tukea, järjestettyä myös kotoutumislain nojalla.

Alaikäiset oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat ovat mukana ELY-keskusten kuntasijoitustoiminnassa. Tällöin heitä käsitellään kunnissa samalla tavalla kuin kiintiöpaikolaisia. Huomioiden asiakassegmentin tarpeet Oulun kaupunki esittää, että kyseisistä asiakkaista maksettaisiin kuntakorvausta neljä vuotta nykyisen kolmen vuoden asemesta.

Oulussa 22.9.2014

Pasi Laukka
Yhteisötoiminnan päällikkö
Konsernipalvelut
Oulun kaupunki